

НАЦИОНАЛЕН ②
ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64
№ 1022-40-3/30.12.2025г.

класификация на информацията
ниво 0, TLP- WHITE

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА

2026 ГОДИНА

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Въведение

Националният осигурителен институт (НОИ) е бюджетна организация, чиито основни функции и дейности са уредени с Кодекса за социално осигуряване (КСО). НОИ изпълнява Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО), извършва плащането на пенсиите и краткосрочните обезщетенията и помощи от ДОО, организира дейността по другите осигурителни плащания, установява и събира вземанията на ДОО от неправилно извършени осигурителни разходи и осъществява контрол по спазване на законодателството във връзка с възложените му дейности.

В централно управление (ЦУ) на НОИ се обобщават счетоводните данни на териториалните поделения (ТП) на НОИ, намиращи се в градовете: Благоевград; Бургас; Варна; Велико Търново; Видин; Враца; Габрово; Кърджали; Кюстендил; Ловеч; Монтана; Пазарджик; Перник; Плевен; Пловдив; Разград; Русе; Силистра; Сливен; Смолян; София-град; София-област; Стара Загора; Добрич; Търговище; Хасково; Шумен; Ямбол;

Настоящата счетоводна политика е изготвена на базата на действащото счетоводно законодателство - Закон за счетоводството (ЗСч), КСО, Закон за публичните финанси (ЗПФ), счетоводни стандарти (тяхната приложимост от бюджетните организации), Сметкоплан на бюджетните организации (СБО), Указания на Министерство на финансите (МФ) и Методически указания на дирекция „Финансово-счетоводна дейност“.

Счетоводната политика на НОИ е подлежаща на оповестяване в приложението към годишния финансов отчет (ГФО), съгласно чл.16 от ЗСч.

В обхвата на счетоводната политика попадат и вътрешните актове, отразяващи спецификата на дейността и нейната организация в НОИ.

2. Функции на НОИ

2.1. От началото на 2006 г. приходите от вноските за ДОО, Учителския пенсионен фонд (УчПФ), НЗОК, Фонд „Гарантирани вземания на работници и служители“ (ФГВРС) и ДЗПО се събират от Националната агенция за приходите (НАП). На основание ДДС 02/24.02.2014 г. постъпилите по сметките на НАП в БНБ суми от централизацията на приходите от осигурителни вноски за ДОО, УчПФ и ФГВРС от поделенията на НАП се превеждат служебно от БНБ в същия работен ден по сметката на НОИ за ДОО. НОИ, въз основа на предоставената от НАП информация, на основание ДДС 01/2024 г., превежда веднъж месечно по съответните банкови сметки на УчПФ и ФГВРС постъпилите суми, отнасящи се за тези два социално-осигурителни фонда.

Съгласно чл. 159, ал. 6 и ал. 11 от ЗПФ, дължимите суми от бюджетните организации за осигурителни вноски, които са включени в схемата на централизирано разплащане на осигурителни вноски се превеждат директно от централния бюджет по сметка на НОИ.

В изпълнение на разпоредбите на ДДС № 11/2004 г., МФ представя справка с обобщените данни от първостепенните разпоредители, включени в схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски съгласно разпоредбите на чл. 159, ал. 6 и ал. 11 от Закона за публични финанси и превежда сумите от осигурителните вноски на централно ниво директно в ЦУ на НОИ.

2.2. Държавното обществено осигуряване се състои от следните осигурителни фондове: фонд “Пенсии”, фонд “Пенсии, несвързани с трудова дейност”, фонд “Пенсии за лицата по чл. 69”, фонд “Трудова злополука и професионална болест”, фонд “Общо заболяване и майчинство”, фонд “Безработица”. Неразделна част от консолидирания бюджет на ДОО е бюджетът на НОИ.

Сумите по чл. 129, ал. 12-14 от КСО се отразяват и класифицират според икономическия им характер в отчетността на НОИ – като увеличение (чл. 129, ал. 12 и 13 от КСО) и намаление (чл. 129, ал. 14 от КСО) на други приходи чрез използването на подпараграф § 36-05 „Прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни

вноски“ от Единната бюджетна класификация (ЕБК) и сметка 7199 „Други приходи“ в кореспонденция с подпараграф § 88-01 „Събрани средства и извършени плащания от/за ЦБ“ от ЕБК и сметка 4671 „Разчети с централния бюджет за събрани средства и извършени плащания“ от СБО. Събраните и разпределени суми за лицата по чл. 46, ал. 1 и чл. 4в, ал. 1 от КСО за периоди, след датата на избора за промяна на осигуряването на лицата се превеждат от сметката за чужди средства на НАП за ДЗПО по банковата бюджетна сметка на НОИ за ДОО в БНБ ВГ89 ВNBG 9661 3100 1715 01. Тези преводи се отразяват в счетоводните регистри и отчети на ДОО по подпараграф § 88-05 „Събрани средства и извършени плащания от/за социалноосигурителни фондове“ от ЕБК и сметка 4675 „Разчети със социалноосигурителни фондове за събрани средства и извършени плащания“. За целите на отчетността и касовото изпълнение на бюджета на НОИ, тези средства се класифицират в подпараграфи § 08-11 „Вноски по чл. 46 и 4в от КСО за сметка на осигурителя“, § 08-12 „Вноски по чл. 46 от КСО за сметка на осигурените лица“, § 08-14 „Вноски по чл. 46 от КСО от самонаети лица (самоосигуряващи се лица)“ от ЕБК и подпараграф § 28-09 „Наказателни лихви за данъци, мита и осигурителни вноски“ от ЕБК - за лихви и сметки 7011 „Касови приходи от данъци, мита, митнически такси и осигурителни вноски“ и 7271 „Приходи от лихви върху просрочени публични вземания“ - за лихви.

2.3. За фондовете на ДОО не са открити отделни банкови сметки, а приходите след получаване на месечен отчет от НАП се разпределят от НОИ по фондове въз основа на съответния процент осигурителна вноска и данни от регистъра на осигурените лица.

2.4. ТП на НОИ осъществява дейностите по ДОО, възложени с КСО и актовете по прилагането му, както и дейностите по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя съобразно териториалния им обхват, в т. ч. определяне на размерите на средствата за пенсии, краткосрочни плащания, парични помощи за профилактика и рехабилитация и за административната издръжка на управлението. Осъществява се контролно-ревизионна дейност, с цел установяване на щети на ДОО от неправилно извършени осигурителни разходи и от издадени документи с невярно съдържание или от отменени актове на медицинската експертиза и др. Разходите се отчитат по съответните фондове на ДОО и утвърдените с единната бюджетната класификация разходни параграфи.

2.5. Освен фондовете на ДОО, НОИ администрира и дейността на УчПФ. Приходите на този фонд се събират от НАП, а НОИ извършва разходите от средства на фонда. За тяхното осчетоводяване са открити отделни счетоводни сметки. За сметките на УчПФ се прилага отделен код от ЕБК - 5591 и се изготвят самостоятелни периодични и годишен касови отчети, оборотни ведомости и друга отчетна информация в съответствие с указания на МФ.

Годишният бюджет на Учителския пенсионен фонд се приема със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година като приложение към него.

2.6. От 01 януари 2005 г. съгласно Закона за гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя НОИ администрира приходите и разходите на фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите". Първостепенен разпоредител на фонда е неговият директор. Редът и начинът на изплащане на гарантираните вземания са уредени в Наредба за реда и начина за информиране на работниците и служителите и за отпускане и изплащане на гарантираните вземания при несъстоятелност на работодателя приета с ПМС № 362/29.12.2004 г. (последна промяна в ДВ бр.36 от 27.04.2018 г., в сила от 22.12.2017 г.), както и в изпратените от ЦУ до ТП на НОИ указания за прилагането на закона и отчитане на приходите и разходите на ФГВРС.

2.7. За точното и вярно отчитане на средствата по фонда е създаден отделен сметкоплан и указания за счетоводното отчитане движението на средствата по съответните сметки за приходи, разходи, вземания, задължения и провизии. За сметките на ФГВРС се прилага отделен код от ЕБК - 5592 и се изготвят самостоятелни периодични и годишен касови отчети, оборотни ведомости и друга отчетна информация в съответствие с указания на МФ. За по-голяма прозрачност на финансовото състояние на фонда движението на

приходите и разходите в счетоводните регистри се отчита в отделна дейност – 1001 „Гарантирани вземания на работници и служители“. Съгласно указания на Министерство на финансите плащанията на ФГВРС се извършват чрез Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА).

2.8. На основание чл. 16 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя временно свободните средства на ФГВРС се влагат по реда на чл. 28 от КСО на депозит в БНБ или се закупуват държавни ценни книжа, емитирани от българското правителство, чрез банки, избрани за инвестиционни посредници от Надзорния съвет.

2.9. От 1 януари 2006 г. всички плащания от бюджета на ДОО се извършват чрез СЕБРА.

2.10. На основание чл. 29 от КСО, банките, обслужващи сметките на Националния осигурителен институт, се определят от Министерството на финансите и Българската народна банка. Редът и начинът на обслужване на сметките на Националния осигурителен институт се определят от Министерството на финансите и Българската народна банка. На основание чл. 151, ал. 1 от Закона за публичните финанси, обслужването на банковите сметки и плащанията, извършвани от ЦУ на НОИ като първостепенен разпоредител с бюджет, се осъществява от Българска народна банка. Освен БНБ, обслужваща банка на ЦУ на НОИ е и УниКредит Булбанк. Обслужването на ТП на НОИ се извършва от пет банки - УниКредит Булбанк, Банка ДСК, ОББ, Юробанк България и Първа инвестиционна банка. В обслужващите банки на ТП и ЦУ на НОИ са открити следните банкови сметки:

2.10.1 Сметка в БНБ за ЦУ на НОИ за приходи и разходи по бюджета на ДОО. В сметката постъпват всички приходи и трансфери на ЦУ на НОИ, включително и приходите от осигурителни вноски, събрани от НАП. От сметката чрез СЕБРА ТП на НОИ извършват всички плащания по ДОО, както и захранват със средства сметката си за наличност (за извършване на касови разходи). В нея се централизират всички постъпления по транзитните сметки и възстановените разходи за издръжка по сметките за наличности на ТП на НОИ.

2.10.2 Сметка в БНБ за ЦУ на НОИ за възстановени неизплатени пенсии от ДОО и постъпили суми за пенсии по Европейски регламенти и международни договори (ЕРМД). По тази сметка постъпват освен сумите от платежните институции за пенсии, с които не са заверени платежните сметки на пенсионерите поради закрити или неверни сметки и/или недължими суми, така и централизираните средства от сметките за наличности на пенсиите на ТП на НОИ;

2.10.3 Сметка в БНБ за ЦУ на НОИ за възстановени неизплатени обезщетения и помощи за временна нетрудоспособност от ДОО. По тази сметка постъпват освен сумите от платежните институции за обезщетения и помощи за временна неработоспособност от ДОО, с които не са заверени платежните сметки на правоимащите лица поради закрити или неверни сметки и/или недължими суми и централизираните средства от сметките за наличности на ДОО на ТП на НОИ;

2.10.4 Сметка в БНБ за ЦУ на НОИ за възстановени неизплатени парични обезщетения за безработица (ПОБ), където постъпват сумите от платежните институции за ПОБ, с които не са заверени платежните сметки на правоимащите лица поради закрити или неверни сметки и/или недължими суми и се централизират възстановените разходи за ПОБ от сметките за наличности на ДОО на ТП на НОИ;

2.10.5 Сметка в БНБ за ЦУ на НОИ за чужди средства. По тази сметка постъпват удържани средства от пенсии при заявено съгласие от пенсионер, получаващ добавка за чужда помощ за изплащане на услугите на ползвателя на лична помощ. Суми за добавки за чужда помощ се превеждат към Агенция за социално подпомагане (АСП), по реда на чл. 13, ал. 3 от Закона за лична помощ, във връзка с чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване и чл.50а от Наредба за пенсиите и осигурителния стаж;

2.10.6 Сметка в БНБ за приходи и разходи на ФГВРС. От сметката се изплащат гарантирани вземания на работниците и служителите, произтичащи от трудови правоотношения при несъстоятелност на работодателя. В сметката основно постъпват

приходи от вноски за сметка на работодателите, лихви, глоби, санкции, доходи от инвестиране на временно свободните парични средства на фонда (ДЦК и лихви от депозити) и възстановени от работодателя суми за изплатените от фонда гарантирани вземания на работниците и служителите.

2.10.7 Сметка в БНБ на ЦУ на НОИ за приходи и разходи на УчПФ. Приходите на фонда се формират от постъпилите осигурителни вноски за УчПФ за сметка на работодателите, като част от средствата се събират и превеждат от Националната агенция за приходите (НАП). Съгласно чл. 159, ал. 6 и ал. 11 от Закона за публичните финанси, дължимите суми от бюджетните организации за осигурителни вноски, които са включени в схемата на централизирано разплащане на осигурителни вноски, се превеждат директно от централния бюджет по сметката на НОИ. Освен постъпления от осигурителни вноски, в приходната част са отразени и приходи на НОИ от лихви от ДЦК, както и приходи от наложени глоби, имуществени санкции, наказателни лихви. Разходите на средства от УчПФ се осъществяват от НОИ чрез централизирано изплащане на пенсии по банков път от фонд на УчПФ. От **01.01.2014 г.** е прекратено обслужването от търговските банки (без БНБ) на кодове в СЕБРА със структура **745 xxx xxx-x и са закрити сметки 7445 на УчПФ** на ТП на НОИ. Средствата за изплащане на пенсии от УчПФ от 01.01.2014 г. се превеждат от ТП на НОИ от кодове за плащане в СЕБРА на пенсиите по ДОО, а в края на всеки месец, общата сума се превежда от сметката на ЦУ на НОИ за приходи и разходи на УчПФ към сметка в БНБ за ЦУ на НОИ за приходи и разходи по бюджета на ДОО.

2.10.8 Сметка в УниКредит Булбанк на ЦУ на НОИ за изплащане на пенсии по международни договори.;

2.10.9 Сметка в УниКредит Булбанк за извършване на картови плащания при командировки в чужбина;

2.10.10 Сметка в УниКредит Булбанк за извършване на масови плащания на възнагражденията на служителите от ТП и ЦУ на НОИ;

2.10.11 28 транзитни сметки в обслужващите банки на ТП на НОИ за приходи по ДОО в ТП на НОИ;

2.10.12 28 сметки за наличности в обслужващите банки на ТП на НОИ за възстановяване на разходи (с изкл. на пенсиите) в ТП на НОИ;

2.10.13 28 сметки за наличности в обслужващите банки на ТП на НОИ за възстановени разходи за пенсии от ДОО в ТП на НОИ;

2.10.14 28 сметки в обслужващите банки на ТП на НОИ за приходи и разходи на ФГВРС.

На основание чл. 40, ал. 3 от КСО плащането на паричните обезщетения и помощи от ДОО се извършва директно на осигурените лица по декларирани от тях лични платежни сметки. Редът за подаване на документи за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи, начина на изчисляване и изплащането им е уреден с Наредбата за паричните обезщетения и помощи от ДОО, приета с ПМС № 188/20.07.2015 г., обн. ДВ, бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 01.01.2016 г. (последна промяна в ДВ. бр. 30 от 05.04.2024 г.). Разработен е специален софтуер, чрез който се обработват първичните документи и два пъти в седмицата се формират ведомости за изплащане на обезщетения и помощи по КСО. Плащанията се извършват чрез СЕБРА, като от 01 април 2008 г. същите се осъществяват от ЦУ на НОИ с периодичност два пъти седмично.

На основание чл. 54 ж, ал. 3 от КСО плащането на паричните обезщетения за безработица се извършва директно на правоимащите лица по декларирани от тях лични платежни сметки. Редът за подаване на документи за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица, начина на изчисляване и изплащането им е уреден с Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица, приета с ПМС № 32/11.02.2002 г. /последна промяна в ДВ бр.40 от 07.05.2024 г./. Разработен е специален софтуер, чрез който се обработват първичните документи и всеки месец се формират ведомости за изплащане на парични обезщетения за безработица. От 01 януари 2009 г. плащанията се извършват чрез СЕБРА от ЦУ на НОИ ежемесечно на 15-то число.

Изплащането на паричните помощи за профилактика и рехабилитация се извършва от ЦУ на НОИ към банковите сметки на изпълнителите на дейността по ПРО от 01.01.2020 г. Редът и условията за изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация е уреден с Наредба №1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, последна промяна в ДВ бр. 19 от 05.03.2024 г.

Централизирано изплащане на пенсии по банков път от фондовете на ДОО, УчПФ и за пенсии, изплащани по международни спогодби, съгласно сключени договори между НОИ и платежните институции в страната се извършва в следните срокове: един работен ден преди 7-мо число от месеца – дължимите суми за месечни (редовни) пенсии. Всеки понеделник и четвъртък се изплащат набрани суми за пенсии

Преводи на пенсии, отпуснати по българското законодателство и изплащани чрез чуждестранните осигурителни институти се извършват чрез предоставени изплащателни ведомости от отдел „Изплащане на пенсии по договори“ (ИПД) към дирекция „Пенсии“ в Териториално управление на НОИ-София град с нареждане за свободен превод за преводите чрез БНБ и нареждане за презграничен превод за преводите чрез Уникредит Булбанк. Преводите на сумите по нарежданията се осъществяват при спазване на сроковете, регламентирани в съответните договори с чуждестранните осигурителни институти. За изплащане на пенсии към Република Турция около 20 число в месеца, всяко тримесечие – изплащане на пенсии към Русия, Украйна и Молдова. Без конкретен график се осъществяват преводи на пенсии, отпуснати по българското законодателство и насочването им директно по сметки на лицата в друга държава чрез сметката на НОИ за нареждане на пенсии в Уникредит Булбанк.

РАЗДЕЛ II ОБХВАТ И СТРУКТУРА НА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА

---

1. Принципи на счетоводството

1.1. Основни счетоводни принципи:

Отчитането на дейността на НОИ и разработването на финансовите отчети се осъществява въз основа на балансираното прилагане на принципите, предвидени в чл. 26, ал. 1 от Закона за счетоводството, а именно:

Действащо предприятие – приема се, че организацията е действаща и ще остане такава в предвидимо бъдеще; приема се, че предприятието няма нито намерение, нито необходимост да ликвидира или значително да намали обема на своята дейност;

Последователност на представянето и сравнителна информация – представянето и класификацията на статиите във финансовите отчети, счетоводните политики и методите на оценяване се запазват и прилагат последователно и през следващите отчетни периоди с цел постигане на сравнимост на счетоводните данни и показатели на финансовите отчети;

Предпазливост – оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат;

Начисляване – предприятието изготвя финансовите си отчети, с изключение на отчетите, свързани с паричните потоци, на базата на принципа на начисляването – ефектите от сделки и други събития се признават в момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти, и се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят;

Независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс – всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на финансовия отчет в началото на текущия отчетен период трябва да съвпадат с данните в края на предходния отчетен период;

Същественост – предприятието представя поотделно всяка съществена група статии с подобен характер; обединяване на суми по статии с подобен характер се допуска, когато

сумите са несъществени или обединяването е направено с цел постигане на по-голяма яснота; сумата по статия е съществена, ако пропуските и неточното представяне на позицията биха могли да повлияят върху икономическите решения на ползвателите, взети въз основа на финансовите отчети, или биха довели до нарушаване на изискването за вярно и честно представяне на имущественото и финансовото състояние, финансовите резултати от дейността, промените в паричните потоци и в собствения капитал;

Компенсиране – предприятието не извършва прихващания между активи и пасиви или приходи и разходи и отчита поотделно както активи и пасиви, така и приходи и разходи;

Предимство на съдържанието пред формата – сделките и събитията се отразяват счетоводно съобразно тяхното съдържание, същност и икономическа реалност, а не формално според правната им форма;

Оценяване на позициите, които са признати във финансовите отчети, се извършва по цена на придобиване, която може да е покупна цена или себестойност или по друг метод, когато това се изисква в приложимите счетоводни стандарти.

Въз основа на посочените по-горе принципи и с оглед получаване на вярна и точна представа за имуществото и финансовото състояние на НОИ, се изисква да се спазват:

- Законосъобразност при организацията и осъществяване на счетоводната дейност;
- Пълно и достоверно отразяване на информационното съдържание на стопанските операции;
- Обективно и точно, количествено и качествено определяне на счетоводната информация във вид на счетоводни реквизити и показатели;
- Синтетично и аналитично отчитане на стопанските операции по обекти;
- Текущо и/или периодично оценяване на активите и пасивите;
- Приключване на счетоводните сметки, книги и регистри в края на счетоводния период;
- Осигуряване на информация за съставяне на годишния финансов отчет;
- Отчитането на операциите и балансовите позиции на начислена основа;

1.2. Форма на счетоводството

Възприета е автоматизирана форма на двустранно счетоводно отчитане. Използва се единен за цялата система на НОИ web базиран счетоводен програмен продукт. Счетоводният софтуер осигурява хронологично и систематично /синтетично и аналитично/ отчитане. Това създава условия за вярно, точно и пълно съставяне на счетоводните отчети и приложенията към тях.

Прилаганата форма на счетоводство в НОИ осигурява обективност, точност, пълнота, достоверност, достъпност, навременност и отвореност на счетоводната информация с оглед мотивирането на управленските решения.

Счетоводните записвания на стопанските операции се осъществяват в хронологичен ред и синхронизирано на синтетично и аналитично ниво. Аналитичното отчитане е съобразено с разгърнатата класификация по параграфи и подпараграфи на Единната бюджетна класификация, като счетоводна рамка за отчетността на касова основа, индивидуалния сметкоплан на НОИ и спецификата на дейността. Допълнителна аналитичност се постига чрез стандартизираната номенклатура от кодове.

НОИ осъществява счетоводната си политика на основата на документална обосновааност на стопанските операции и факти. Всяка стопанска операция се документира със счетоводен документ. Поправки и добавки в първичните счетоводни документи не се разрешават. Погрешно съставените документи се анулират и се съставят нови. Лицата, съставили и подписали счетоводните отчети носят отговорност за достоверността на информацията в тях.

Осъществява се предварителен и текущ контрол върху първичната счетоводна документация, като се спазват „Вътрешни правила за осъществяване на предварителен контрол и прилагане системата на двоен подпис”.

1.3. Функционална структура на счетоводството

НОИ изпълнява бюджета на държавното обществено осигуряване на касова основа.

Изпълнението започва на 01 януари и приключва на 31 декември.

Всички приходи и разходи на НОИ следва да се отчитат с натрупване за времето от 01 януари до 31 декември, чрез банковите сметки на ЦУ на НОИ и ТП на НОИ.

В края на календарната година касата в евро (сметка 5011 "Касови наличности в евро") и подотчетните лица (426 "Вземания от подотчетни местни лица") следва да са с нулево салдо.

Всички регистри на документи в счетоводството започват с номер 1 на 1 януари и се приключват с последния номер на 31 декември.

Отчетността на НОИ се извършва на касова и на начислена основа.

Отчетността на касова основа обхваща отчитането на касовите потоци и наличности и се извършва чрез прилагането на единната бюджетна класификация, като се изготвят междинни и годишни финансови отчети за касовото изпълнение на бюджета, чиято форма, структура и съдържание съгласно чл. 166, ал. 2 от ЗПФ се определят от министъра на финансите.

Отчетността на начислена основа - счетоводна отчетност се осъществява чрез прилагане сметкоплана на бюджетните организации и изготвяне на оборотни ведомости.

Счетоводните записвания за паричните потоци (по банков или касов път) следва да бъдат отразени в тридневен срок от тяхното изпълнение в счетоводния продукт.

Контролът по спазването на срока за счетоводното отразяване на наредените и одобрени плащания в СЕБРА и извършените касови движения се осъществява от:

1. началниците на отдели в дирекция "Финансово-счетоводна дейност" в централно управление на НОИ за служителите от съответния отдел;

2. главният счетоводител/началник отдел в ТП за служителите, отразяващи счетоводните записвания в счетоводния продукт;

Счетоводният резултат на стопанските операции, отразени по съответните счетоводни сметки за приходи, разходи, разчети, активи, материални запаси и др. се отразява в оборотната ведомост на ЦУ и ТП на НОИ. След обобщаване на данните от оборотните ведомости на национално ниво на ДОО, УчПФ и ФГВРС се съставя обобщена оборотна ведомост и единен счетоводен баланс на НОИ.

Съгласно чл. 64 от Закона за счетоводството за отчитането на определени стопански операции, активи и пасиви на бюджетните предприятия министърът на финансите може да определя условия и ред на документиране, форма и реквизити на счетоводните документи, които са задължителни за прилагане.

Индивидуалната счетоводна политика на НОИ се реализира и чрез правила за документооборота на счетоводните документи, индивидуалния сметкоплан на НОИ и утвърдени методически указания.

Правилата за документооборота на счетоводните документи на НОИ конкретизира формата на счетоводството, използваните счетоводни документи и тяхното движение.

Индивидуалният сметкоплан на НОИ е съобразен с изискванията на Закона за счетоводството, сметкоплана на бюджетните организации и със спецификата на приходите и разходите на НОИ. Той е инструмент за точното отразяване на стопанските операции и счетоводното отчитане на приходите и разходите. Съгласно чл. 16, ал. 1 от Закона за счетоводството Индивидуалния сметкоплан на НОИ се утвърждава от Управителя на Националния осигурителен институт.

Методическите указания осигуряват единна методология на счетоводните записвания.

РАЗДЕЛ III

СОБСТВЕН КАПИТАЛ, АКТИВИ, ПАСИВИ, ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

Собственият капитал, активите, пасивите, приходите и разходите се оценяват и записват по цената на придобиване, която може да е покупна цена или себестойност.

Активите са дълготрайни, когато очакваната от тях икономическа изгода се черпи през повече от дванадесетмесечен период и краткотрайни, когато очакваната от тях икономическа изгода се черпи еднократно или в рамките на дванадесет месеца.

Дълготрайните активи са: материални, нематериални и финансови.

Краткотрайните активи са: материални запаси, краткосрочни вземания, финансови и парични средства.

1. Отчитане на капитала

За счетоводното отчитане на капитала в НОИ се използват сметките от групи 10 “Разполагаем капитал”, 11 “Акумулирано изменение на нетните активи” и 12 “Изменение на нетните активи за периода”, които отчитат състоянието и измененията в нетните активи.

Всички счетоводни сметки за отчитане на отделните елементи на собствен капитал са пасивни сметки. Кредитират се при увеличение на съответните елементи на собствения капитал, а се дебитират за отразяване на намаленията. Сметките от група 12 “Изменение на нетните активи за периода” се използват при годишното приключване на сметките за приходите и разходите. Сметките от група 11 “Акумулирано изменение на нетните активи” се използват за приключване на сметките от група 12 “Изменение на нетните активи за периода” и отчитат изменението на нетните активи.

2. Отчитане на дълготрайните материални активи

2.1. Общи положения

Дълготрайни материални активи са установими нефинансови ресурси, придобити и притежавани от НОИ, които имат натурално - веществена форма, използват се за производството и/или доставката продажбата на активи и услуги, за отдаване под наем, за административни и други цели, и се очаква да бъдат използвани през повече от един отчетен период.

Един актив се признава и се отчита като ДМА, когато са изпълнени следните условия: първо - отговаря на определението за ДМА, второ - стойността на актива може надеждно да се изчисли, трето - организацията очаква да получи икономически изгоди, свързани с актива. Това е възможно и в случаите, когато един ДМА се състои от разграничими съставни части, които отговарят поотделно на критериите за признаване на ДМА.

НОИ възприема 750 (седемстотин и петдесет) евро (без ДДС) за стойностен праг на същественост, под който съответните новозакупени активи, независимо, че могат да се използват дългосрочно, се отчитат като текущ разход при предаването им в употреба и се завеждат аналитично по задбалансова сметка 9909 “Активи в употреба, изписани като разход”, когато единичната им стойност е над 100 евро без ДДС (допуска се и завеждане под тази стойност в единични случаи).

НОИ възприема подход на балансово завеждане на компютърни конфигурации или техните съществени компоненти и когато стойността им е под прага на същественост.

Съществените елементи в компютърната конфигурация (компютър и монитор) се завеждат като ДМА, независимо от тяхната индивидуална стойност. С разходите за последваща подмяна на стойностно несъществените елементи (клавиатура и мишка) не се променя стойността на вече признатите активи, т.е. отчитат се като текущи разходи.

За целите на праговете на същественост в стойността на актива не се включват ДДС и други данъци.

За отчитането на дълготрайните активи, предоставени на НОИ от небюджетни организации (международни организации) или физически лица за временно ползване, се използват сметките от група 91 “Чужди дълготрайни активи, материални запаси и финансови активи” и се прилагат правилата и процедурите, регламентирани в т.16.12. на ДДС № 20/14.12.2004 г. на Министерство на финансите.

Дълготрайните активи се заприходяват първоначално:

- по цена на придобиване, която включва фактурната стойност, включително невъзстановимите данъци и мита и всички други преки разходи, свързани с придобиването.